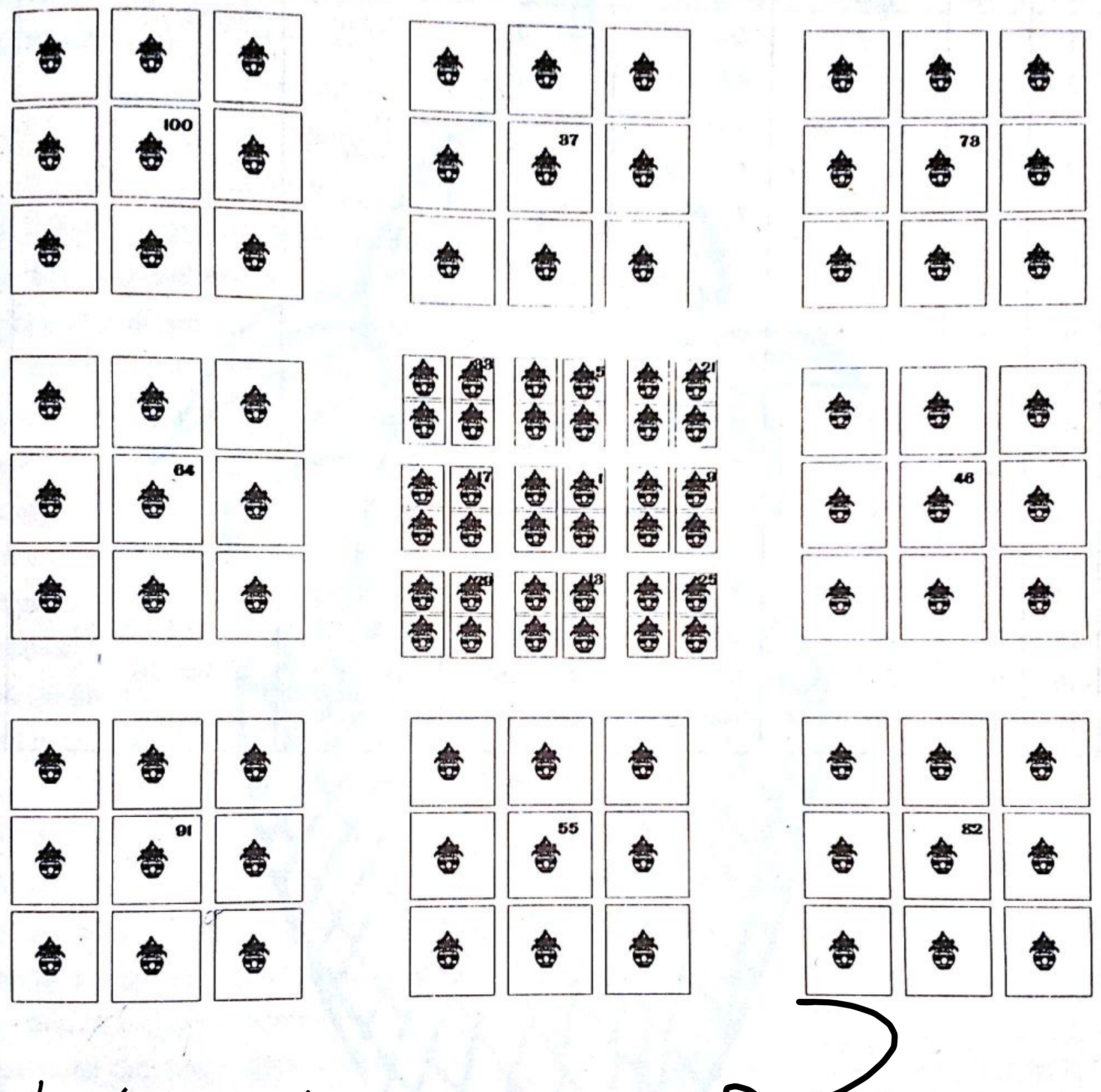
అష్టోత్తర శత కలశ స్నపనవిధిః

కలశ సంఖ్యా-108, ద్రవ్యకలశ సంఖ్యా-17, శుద్ధోదక కలశ సంఖ్యా-91

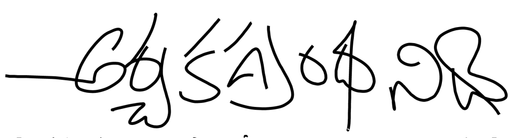
క్రసం	ద్ర.క.సం	ద్రవ్యము	ద్రవ్యాలాభే	పరిమాణం	అధిదేవతా	వినియోగమంత్రం
1	1	ఘృతం	మధు	కలశమానం	వాసుదేవః	ఘృతస్నాతేతి
2	5	ఉష్ణోదకం	శీతలోదకం	కలశమానం	పురుషః	తద్విష్ణోరితి
3	9	ఫలోదకం	కదళీ	ఖండాని	సత్యః	యాఃఫలనీరితి
4	13	మార్జనోదకం	మహదేవీ	ముష్టి	అచ్యుతః	శన్నోదేవీరితి
5	17	అక్షతోదకం	శాలితండులం	ముష్టి	అనంతః	సావిత్ర్యా
6	21	రత్నోదకం	వజ్రం	....	కేశవః	త్రాతారమితి
7	25	లోహోదకం	సువర్ణం	నిష్కమానం	నారాయణః	మహావ్యాహృతిభి
8	29	గంధోదకం	చందనక్షోదం	ఫలం	మాధవః	గంధద్వారేతి
9	33	యవోదకం	వ్రీహి	కుడుపం	గోవిందః	శతధారేతి
10	37	పాద్యోదకం	దూర్వా	ముష్టి	విష్ణుః	విష్ణుగాయత్ర్యా
11	46	అర్ఘ్యోదకం	సర్షపాః	త్రినిష్కం	మధుసూదనః	తద్విష్ణోరితి
12	55	ఆచమనోదకం	తక్కోలం	ఫలార్థం	త్రివిక్రమః	న తే విష్ణురితి
13	64	పంచగవ్యం	ఘృతం	....	వామనః	విష్ణోఃకర్మేతి
14	73	దధి	క్షీరం	కలశమానం	శ్రీధరః	దధిక్రావ్ణేతి
15	82	క్షీరం	దధి	కలశమానం	హృషీకేశః	పయోవ్రతసామ్నా
16	91	మధు	సర్పిః	కలశమానం	పద్మనాభః	మధువాతేతి
17	100	కషాయోదకం	అశ్వత్థం	ఫలం	దామోదరః	ఓషధ్య ఇతి

మధ్యమ మధ్యమస్నపనం

అథమధ్యమ మధ్యమస్నపన విధిరూపత్వే ఏమోత్తరా శీతికలశస్థచతుష్షష్టిశుద్ధోదక కుంభా ˉతత్పరితశ్చతస్రుషుదిక్షుస్థాపితై వోనపంచాశత్ కలశస్థద్వినవత్యుత్తర శత సంఖ్యాకా్ శుద్ధోదక కుంభాంశ్చ క్రోడీకృత్య। షట్పంచాశత్ ఉత్తర శీతశుద్ధోద కుంభేష్వర్ధశుద్ధోదణ్ నువాక్రినసర్వ గంధాంబునాయా భషధీతి సర్వ మూలాషధిజలేనాష్టాక్షరేణ శుద్ధ జలైశ్చ స్నాప్యానన్తరం ఘృతాన్తం స్నాపయేత్। ఇత్యుత్తమోత్తమం। సర్వత్రక్రోదీకృత్యాష్టాచత్వారింశ దుత్తరచతుశ్శత శుద్ధోదకుంబై హీ ˉ నముత్తమ మధ్యమం। ·సవైˉరష్ట చత్వారింశత్ దుత్తరచతుశ్శత శుద్ధోదకుంబైర్వినాపంచవింశతి ద్రవ్య కుంబైరేవకృతం ఉత్తమాధమం॥ ఇతిస్నపపననవక సమాప్తం॥

అష్టోత్తరశతకలశస్నపనం

అధ అష్టోర శతకలశస్నపన విధిరుచ్యతె॥ కలశస్థానభూమౌప్రాగాయతేషు సట్పదగాయతే ఉతధాసూత్రెష్వాస్థాలితేషు పంచవింశతి పదానిభవేయుస్తెసు మానుషెద్వాదశ పదానిహిత్వా మధ్యే బ్రహ్మాదివ్యష్ఠ పదనవకమెకీకృత్య। సూత్రవత్మ నామోష్టానాం యధాశతం భవతితధా కృత్వా। తత్రప్రాచ్యామవాచ్యాం ప్రతీచ్యామదెచ్యాంద్వేద్వేపజ్తహిˉత్వా। తత్పరతోద్వెద్వేపజ్తస్స మాజ్యా్ తత్రబ్రహ్మాదీశాన్తానుదిక్షువిది క్షుచచత్వారికుంభాస్పదాని। మానుషెస్థానే ఇంద్రాదీశాన్తా సుదిక్షున్విదిక్షు చనవపదానికుంభాస్పదాని। ఏవమనయారీత్యాష్టోత్తర శతకలశాస్పదాని కల్పయెత్, బ్రాహ్మమధ్యకలశ చతుష్టాగ్నె పదకుంభం పూర్వోక్త ప్రమాణెనఘృతెనావశిష్టోంత్రీ ˉచ్ఛుద్ధోదకెనా పూర్య। తత్పరితః। పూర్వాదీశాన్తాష్టదిక్షి తాష్టచతుష్వా గ్నెయ కుంహిష్టకం చక్రమెణోష్ణోదక రత్నపలలోహమ్మాజ్నగంధాక్షతయవద్రవ్యైః పూర్వోక్తమానైరా పూర్య। మానుష భాగె ప్రాచ్యాందీశాంతాంతు స్థిలెకషాయైః పూమ్వోక్తమానైః క్రమెణ పూర్య।ఏవం కృతే ద్రవ్యకృశాస్సప్తదశ శుద్ధోదక కుంభానా మెకోత్తరాశీతిరెవం సవ్ˉ మపిన వనవపదానిభవన్తి। ఏవంసతి బ్రహ్మ దివ్యష్ఠ పదాని షట్త్రింశత్। మానుషెస్థానెంతరాళ పధాష్టకంసంమాజ్యాˉ। శెషెన్ద్రాదీశాంతోష్టసు పదేషు తిర్య గూధˉ వ్రేఖాద్వియెనకృతనవకపదాని ద్వీసప్తతిః। మిర్ధిత్వాష్టోత్తర శతాని పదానిభవన్తి । తేష్వష్టోత్తర శత పదేషు బ్రహ్మాదివ్యష్ఠ కుంభెషు సంహితోక్తరీత్యా ద్రవ్యాని నిక్షిపెత్। ఏవంసతి బ్రహ్మాదీశాన్తాగ్నెయ కుంభాని నవద్రవ్య కుంభానిమానుష స్థానెన్ద్రాదీశాన్తనవ మధ్య కుంభా్ అష్టౌ ద్రవ్య కుంభాని। మిర్ధిత్వాసప్తదశ

కుంభాని ద్రవ్య కుంభాని। శెషాణ్యేకోత్తరనవతి కుంభానిశుద్ధోదకాని। దెవతా మంత్రాభిషె కాశ్చమూలె ద్రష్టవ్యాః॥ కలశస్థాపన భూమౌప్రాగాయతెషు ఉదగాయతెషుచ షట్యూత్రెష్వాసాల తెషు పంచవింశతి పదానిభవేయుః। తెషుమానుషెషోడశ పదాని బహిహి ్ త్వామధ్యె బ్రహ్మాదివ్యష్ట పదనవకమేకీకృత్య। సూత్రవత్మకనా మోష్ఠానాం యధాశతం భవతి తథాకృత్వా। తత్ప్రకారః। బ్రహ్మాదిషుష్టపదనవక మెకీకృత్య। తత్రప్రాగాయతాన్యుదగటాయతాని చైకాదశ సూత్రాణ్యాస్థాలితేషు శత పదానిభవన్తి। తత్రప్రాచ్యామవాచ్యాం ప్రతీచ్యాముదీచ్యాం బహిద్వె ్ ద్వె పఙ్తిహి ్ త్వా తతో ద్వెద్వెపఙ్త్తస్సమ్మాజ క్ష్య। తత్రబ్రహ్మెశాన్తాసుదిగ్వి దిక్షుచత్వారి చత్వారికుంభాస్పదాని పదానిభవన్తి। తతః మానుషెస్థానెవి సృష్టషోడశ పదేషు దిగ్విదిక్షుతరాశెష్వష్ట స్వష్టపదాని సంమ్మాజ్య। శెషెష్వింద్రాదీశాన్తాష్టసు పదెషు అంతః ప్రతిపదం తిర్యగూర్ధ్వ రెఖాద్వితయం కృతేసక్రోదీ కృత్యాష్టోత్తరశతం కలశానాంభవతి। దెవ మంత్రాభిషెకాశ్చ పూర్వవత్॥

ఏకోనపంచాశత్కలశస్నపనం

ఏకోనపంచాగతోకల అవిధిది అథైవోనపంచాశత్ కలశస్నపన విధిరుచ్చతె॥ ప్రాగాయతాని దశదూదగాయతానివ సూత్రాహ్యెవంచేదేకోత్తరశీతి పదాని భవేయుః కలశాస్ప దస్యచతస్రుషు దిక్షుద్వె ద్వెపఙ్తిహి ్త్వా। తత ఏకసాక్యమెకస్యాం పఙ్తౌసమాజ్ తాయాం మధ్యె నవకం దిక్షు ప్రతి దిశం షట్కాని విదిక్షు ప్రత్యేకం చతుష్కాం పంచదేకోన పంచాశత్ కలశాస్పదానిభవేయుః। మధ్యె నవదిక్షుచత్వారోవిదక్షు చత్వారోద్రవ్యకం భవన్తి। ఏవంచేత్సప్తదశ ద్రవ్య కంభా ద్వాత్రింశత్ శుద్ధోదక కంభాః మంత్రదెవతాస్న పనరాచపూర్వవత్ । పంచవింశత్వలశస్నపన విధిః

పంచ వింశత్కలశస్నపన విధిః

అధ పంచ వింశత్కలశస్నపన విధిః। ఏమోత్తరాశీత పదా నియధాభవేయుః। న్తధా సూత్రాహ్యాస్థాల్యచత సృషుదిక్ష్వెకైకాం పఙ్తంహిత్వా। తతోద్వెద్వెపఙ్త్తస్సమ్మాజ ్య। మధ్యె నవప్రతిదిశంత్రిం స్త్రీ ్ ప్రతికోణమెకైకం కలశానాం సంస్థాప్య। నుద్ధస్థన వత్రిక చతుష్టయ మద్ధస్థాశ్చకోణ చతుష్టయ స్థితాశ్చత్వారశ్చ ద్రవ్యకుంభాస్స ప్తదశాపొకటరేఖాశ్శుద్ధోదకాః ద్రవ్యమన్రదెవతాస్నపనంచ పూర్వవత్। యద్వా। చందనాగరుకాశ్మీర కష్టస్థగర వీణాసితాగరుహారి చందన హృ ్గ ్ంధ ద్రవ్యైమ ్ధ్య కుంభనవకం దిక్షు స్థితాం శ్చతురో విదిక్షు స్థితాంశ్చతురశ్చ

మాలితకుష్ట సురపణి రజః॥ కర్పూరనాగకెసర ముస్తంచంపక ముకుళ ప్రియంగు పుష్పకాలెయ గ్రంధిపల్లవ జటా మాంసిఖజూ౯ రశైలే య హ్రీ౯ బెర సురద్రుమ ముర్వైర్వా సర్వా౯ కుంభా౯ పూరయెత్॥

షోడశకలశస్నపన విధిః

అథషోడతకలస్నపనవిధిః॥ ప్రాగాయతానినవతధూదగాయతానిచ సూత్రాణి తథాసతిచతస్రు షుదిక్షు ఏకైకాంపంజ్తహి౯ త్వా॥ ద్వయోద్వయోపజ్కోస్సమ్మాజి౯ త యోర్మధ్యేచత్వారి దిక్షుద్వేద్వేవిదిక్షుచైకైకం ఏవంషోడశకలశాస్పదానిభవెయుః॥ మధ్యే చతుష్కస్యాగ్నెయకంభం పూమోక్తైణ వభిదత్నైః౯ ఋతంతథాసప్తలోహైర్వాయవ్వం తధా గంధ ద్రవ్యైరైశానంత థాజ్యేనచాపూర్య॥ పూర్వాదిస్థితద్వాదశ కుంభా౯ పాద్యా ఘ్యాద్యాచమన పంచగవ్యక్షీరాక్షతమాజ౯ నమధుకషాయకుశోదయవైః॥ పూమ్వోక్తమానైః॥ క్రమెణ పూర్య॥ పురుషాదిదామో దరాన్తా నావాహ్యః నృసూక్తషోడశ ఋగ్భి స్నపనం కురాత్॥

ద్వాధశకలశస్నపన విధిః

అథద్వాదశ కలశస్నపన విధిః॥ ప్రాగాయతానిస్తుతధూదగాయతానిచ సూత్రాణి॥ తథాసతి మధ్యేచతుష్కం విహయ॥ చలస్సృష్వపి దిక్షు ఏకైకాంపజ్తసంమృజ్య॥ కోణె షుచతుష౯ పదేషు॥ మృష్టెషు చతష్కస్య బహిపి ప్రాచ్యామావాచ్యాం ప్రతీచ్యాముదీచ్యాంద్వేద్వేపదె భవతి॥ ఏవం సతి ద్వాదశ కలశాస్పదానిభవేయుః॥ మధ్యేచతుష్కస్యాగ్నెయం కుంభం పుర్వోక్తైణ౯ వభిరత్నైర్య౯ ఋతంలో౯ హైర్వాయవ్యంగధద్రవ్యైరైశానంసపి౯ షావాపూర్య॥ తద్బహిః॥ పూర్వాద్యుత్తరాన్తపదస్థితానష్టాకుంభా౯ క్రమెణపాద్యదధ్యఘ్యక్షీఅరా చమనమధు పంచగవ్యఫలైః పూర్వోక్తమనైరాపూర్య॥ మంత్రదేవతాః పూర్వవత్॥ ఏతేషామలాభెతుమధ్య చతుష్కమాగ్నెయమారభ్య బహిస్థితసోమకుంభాన్తంమోష్ఠాగుకాళీయ గ్రంధిపల్లవ బీజ చందన కాశ్మీరమాంసిత మాలమురపర్వతోత్థసురపణీ౯ రజం॥ కణ చంపక ముకుళ ఖజూ౯ రద్రవ్యై ప్రాదక్షిణన్యేనా పూరయోత్॥

నవకలశస్నపనవిధిః

అధనవకలశస్నపనవిధిః॥ ప్రాగాయతానిచ సూత్రాణి చత్వారితధూదగాయతానిచతథాసతిపదానిని వఛయెముర్మధ్య కుంభమారభ్య సౌమ్య పర్యన్తం మణి ప్రవాళవకాక్తిక వజ్రవైడూర్య

పంచలోహైర్య ద్వామధుగతాజ్యదధిపయోభిః పంచామృతైర్వాక్రమేణ్ ధవాప్రత్యేకైశః పంచగవ్యైరాభీపూరయెత్, ఈశానకుంభాన్తంఘృతపాద్య దధ్యఘర్య్క్షీరాచమనమధు పంచగవ్యఫలైః క్రమేణ నవతత్త్వైర్వాపూరయెత్॥మంత్రదేవతాః పూర్వవత్॥

పంచ కలశస్నపన విధిః

ఏక కలశస్నపనం అధ పంచకలశస్నపన విధిః॥ ఏకోమధ్యేచతసృష్వపిదిక్షుచత్వారః, మధ్యమారభ్యసౌయ్యపర్యన్తం మణి ప్రవాళ మౌక్తిక వజ్రవైడూర్య పంచలోహైర్యద్వామధు గృతాజ్యదధిపయోభిః పంచామృతైర్వాక్రమేణ ధవాప్రత్యేకశః పంచగవ్యైర్వాపూరయోత్, గురవె దక్షిణ యధాశ్తినిష్కమానాదెయా॥ ఇతిశ్రీ వరాహగురువిరచితా యాంక్రియాకైరవచంద్రికాయాం ఉత్తమాదిస్నపనవిధిర్నా మ ఏకత్రింశః పరిచ్ఛెదః॥ పంచకలశస్నపనవిధి ః

ఏకోత్తరసహస్రకలశాభిషేకం

ఏకకలశస్నపన విధి: అష్టదళపద్మనివిలిఖ్య మధ్యేఏకా కలశనిక్షిప్య - పంచామృతితిపూరయెత్ పరమాత్మాను చావాహ్యాఅభ్యర్ధ్య స్నాపయెత్ । ఏకోత్తర సహస్రకలశస్నపనం ఆధైకోత్తర సహస్రకలశస్నపన విధిరుచ్చతె॥ పూర్వేద్యురెవ భగవతష పూర్వవదంకుర ప్రతిసరాధివాసాశ్చ కృత్వా, ద్వాత్రింశద్ధస్త విస్తారం ద్విగుణెనాయతం కలశస్వదభూభాగవూపుల్యానుగుణం మహదన్యంమంటపం కల్పయిత్వాయధాపురం ద్వారాదినిచకలశాస్పదభూమిం పంచవింశతి యావిభజ్య, మధ్యం బ్రాహ్మంపద మెకోత్తరా శీతిఘటుకాస్పదం యధాభవతితధా భవతి తధా విభజ్య, బ్రహ్మాదీశాన్తం నవనవపదాన్యెకా శీతిఘటాస్పదానికృత్వా, శ్రీష్టాన్వ్యష్టోత్తరాశీతిపదాని సమ్మాజ్య, ప్రతిపదం వ్రీహీణా మాడకనతండులోనాంత దర్ధెనతిలానాం పీఠికాంకృత్వా తదుపరిద్వౌద్వౌదర్భా విన్యస్యతదను సువర్ణాదిలోహజా మృణ్మయానివాపూర్వోకత్త లక్షణయుతాం ద్రూణెనవాజలానాం తదిర్ధెనవాపూర్యద్రవ్యకంభా జలానా మాఢకెన పూర్యాంశ్చకలశా న్యెషు ణ్ణగాయత్ర్యా ప్రక్షాళ్యమృణ్మ యాంస్తువామకరతలెవిన్యస్య, తదితరెణ తండులంవేష్టిత తంతునామన్తరాళంయవ మాత్రమ ర్ధాఙ్గులమంగుల మాత్రం వాయధాభవేత్త ధెంద్రంనత్వేతి, మంత్రెణవేష్ట్య, కలశాస్పదమెదిన్యా పశ్చిమెభూతలెధాన్య పీఠం విధాయపున్యాహం వాచయిత్వా ప్రోక్ష్య తస్మిన్ప్రాగగ్రానుదగగ్రాన్వాదర్భా సంసీర్య, తత్ర బ్రహ్మాదీశానపర్యన్తం కుంభాన ధూముఖానూమితివిన్యస్య, తెషాముపరిపూర్వవత్ త్రింస్త్రీ దర్భా పరమెష్ఠి మంత్రెణ విన్యస్య, ఆర్ఘ్యతోయెన పురుష మంత్రెణ ప్రాఙ్ముఖా ప్రోక్ష్య, విశ్వమంత్రెణాక్షతాన్వికీర్య, నివృత్తి

మంత్రేణౌత్తానా౯ కృత్వా। తదనువిధివదగ్నిం సంస్తాద్య। సపి౯ షా విష్ణు గాయత్ర్యాష్టోత్తర శతాహుతీహు౯ త్వా సంపాతెనస్నపన ద్రవ్యాణిసంసిచ్య। వస్త్ర పూతైః స్నపన ద్రవ్యైః స్తత్తద్దెవతామంత్రైః కృశా౯ సంపూర్య। ద్రవ్యకలశానుద్ధృత్య। విష్ణు గాయత్ర్యా యధాస్థానం వక్ష్యమాణెన విధినాస్థాపయెత్। మధ్యెబ్రాహ్మెభాగె ఏకోత్తరాశీతిఘటా౯। దివ్యె వెంద్రెదివ్యెయామ్యె దివ్యె వారుణె దివ్యెసమ్యె ప్రతిదిశయెకోత్తరాశితికలశాః దివ్యభాగమాగ్నెయా దికోణ చతుష్టయెష్వపిప్రతికోణ మెకోనపంచాశత్సంఖ్యాకాః కలశాః। తేషాన్తుప్రాగుదదగ్రాణి దశ సూత్రాణ్యాస్ఫాల్యం పూర్వాది దిక్షుద్వేద్వేపజ్త్రహృత్వా పరిత ఏకైకాం పజ్త్రం సమ్మాజ్య। మధ్యెనవపూర్వాద్యుత్తరాన్తంషట్షట్ ఆగ్నెయాదీశాన్తం చత్వారికలశా స్థాప్యాః। తత్పరితశ్చ మానుషె భాగె షోడశ స్థానేషు చప్రతిస్థానం పంచవింశతికలశాస్థాప్యాః। తేషాన్తు ప్రాగుదగగ్రాణి దశసూత్రాణ్యస్ఫాల్య।బతస్పృషుదిక్ష్వేకైకాంపజ్తం హిత్వా। తదనుద్వేద్వెపజ్త్రస్సమ్మాజ్య। మధ్యెనవదిక్షుత్రీణి త్రీణి విదిక్ష్వెకైకం ఏవం పంచవింశతికలశా౯ స్థాపయేత్। ఏవం చేత్కలశానాం సహస్రమేకోత్తరం భవతి। బ్రాహ్మె మద్యెనవకెనవక మధ్యమె సర్వలోహనిసువణ౯ రజకతామ్రసీ సత్ర ప్రకాంస్యాయ స్సారాం నిష్కమాత్రాక్। మాణిక్యపద్మరాగనీల వజ్రపుష్యక ప్రవాళముక్తామరతకవూడూర్యాణి। కదళి బీజ పూరకోమ్రాదులక బిల్వనాళికెరపన సమాతు లుంగాని। మాంసీకుష్ఠ హరిద్రాద్వితయ మురశైలెయ చంపకముకుళమున్తవ్యాక పూ౯ రాణి పృధక్ పృధక్ పలమాత్రాణి। కపూర కుంకుమకుష్ఠమాంసా చ్వనముర ప్రియంగుకె సదముస్తాతమాలనాగకెసరమూలద్వయ కచ్చోరసురపణికె సరోశీరతగరలో ధ్రహరిచంగర నాగరుద్వయ సితకుష్ఠకాలెయగ్రంధి పల్లవ చంపకము కులానిప్రత్యేకం పలమాత్రాని చూణీ౯ కృతాని శ్రీవత్సవనమాలో శంఖ చక్ర గదాంబుజశాజా౯ణి స్వర్ణ నిమి౯తాని। ప్రత్యేకం నిష్కమానానిచ సజలె కుంభె ఓం నమో భగవతె వాసుదేవాయెతి వినివేశ్య। తంయువాసువాసా ఇతివాసోభ్యా మావేష్ట్య। సకూచా౯ పిప్పల దళ పిధానం కృత్వా। తత్రయోగపీఠం సంకల్ప్య। తస్మి౯ సాంగం సపరివారం వాసుదెవమావాహ్య। అర్ఘ్యాది దీపాన్తమభ్యర్చ్య। బ్రాహ్మతస్య ప్రాచీనె కుంభనవకమధ్యమెకుంభె సూర్యకాన్త పద్మరాటౌత్రస్య పురుషోదెవతా। బ్రాహ్మె ఆగ్నెయె కుంభనవక మధ్యమె కుంభెప్రవాళ గరుడౌ, తస్యసంకష౯ణోదెవతా బ్రాహ్మవారుణ కుంభనవక మధ్యమె కుంభె పురుష స్ఫటుకౌ। తస్యాచ్యుతో దెవతా।- బ్రాహ్మెవాయవ్య కుంభనవక మధ్య మెకుంభె పద్మరాగమరతకే। తస్య ప్రద్యుమ్నోదెవతా। బ్రాహ్మెసౌమ్య కుంభనవక మధ్యమె కుంభె వజ్రరజతె। తస్యానంతో దేవతా। బ్రాహ్మెరౌద్ర కుంభ నవక

మధ్యమె కుంభె తామ్రమౌక్తికె, తస్యఅనిరుద్ధోదేవతా, సర్వేషు శుద్ధోదకేషు మౌక్తికాస్తేషాం దేవతా నారాయణః॥ తస్యప్రాచ్యాందివ్యేభాగె ఏకాశీతి ఘటా స్వదెమధ్యనవక మధ్య మెకుంభెక దళిపన సామ్ర మాతళుంగభవ్యజంబూకెసరబదరీఫలాని, తస్య దెవతా తత్వాత్మా, తస్యైంద్ర నవకమధ్యమే కుంభెమాతుళుంగదాడిమఫలే, తస్యదెవతాపృథ్వీ, తస్యాగ్నెయ కుంభనవక మధ్య మేఘటెజంబూనారంగఫలే, తస్యదెవతా మపామధిపతఃత్రి, తస్యయామ్యనవక మధ్యమే కుంభె, తమ్కోలేలాదికె, తస్యతెజస్వీ పురుషో దెవతా, తస్యనెర్ఋుత కుంభనవక మధ్య మెకుంభె క్షీరికామలకఘలే, తస్యవాయుదెౕవతా, తస్యవారుణనవక మధ్య మెఘటె ద్రాక్షా ఖజూౕరఘలె, తస్యాకాశాత్మాదేవతా, తస్యవాయవ్యనవకమధ్యమెఘటె చూతపారావతఫలే, తస్యదేవతామనః॥ తస్యసౌమ్యనవక మధ్యమెఘటనే క్షుద్రసంపనసఫలం తత్యదేవతా అహంకారః, తస్యైశాననవక మధ్యమేఘటె బిల్వ కదళీఫలె, తస్యదేవతాబుద్ధిః, సర్వేషు శుద్ధోదక కుంభెషు, బదరీఫలాని, దెవతాపూర్వవత్, అష్టాక్షరెణ పంచోపనిషద్భిః కుంభానామభి మన్త్రణం॥ దివ్యయామ్యేఏకాశీతిఘటా స్వదెమధ్యనవక మధ్యమెకంభె, ఉశీరికుంకుమ కుష్ఠమాంసికులయజమురప్రీహి బేరాగరుపిష్టాని ప్రత్యేకం పలమాత్రాణి, తస్య దెవతాత్రై లోక్యమోహనః, తస్యెదంమూలె నవకమధ్యమె కుంభె తస్యదెవతా బభ్రూః, తస్యాగ్నెయ నవకమధ్యమెఘటెక పూౕరకాశ్మీరె తస్యదెవతాశౌరిః, తస్యయామ్యనవక మధ్యమెఘటె చంపకముళ మాంసిపిష్టె, తస్యదెవతాదాశాహౕః, తస్యనైఋుఋు తనవక మధ్యమెకుంభె చందనరక్త చందనక్షూదౌ, తస్య ద్రవతాంనాం దీపతిః, తస్యవారుణ నవకమధ్యమెకుంభెను రపణిౕ మౌరజనీ, తస్యదెవతావైకుంఠః, తస్యవాయవ్య నవకమధ్యమె కుంభె వ్రీహకృధధవళాగరుక్షూదౌ, తస్యదెవతావృషాకపిః, అవశిష్టెషు శుద్ధోదకేషు తస్యసౌమ్య నవకమధ్యమె కుంభె కుష్ఠశిత కూపపిష్టి, తస్యదెవతాముకుందః, తస్యెశాన నవక మధ్యమె కుంభె జంబుమూల ప్రియ్యంగవ మూల రజాంసితస్య దేవతా పురుష్తోమః, అవశిష్టెషు శుద్ధోదకేషుత మూల పత్రాణి, దేవతాః పూర్వవత్, పురుష మంత్రెణ పమానాదిభిః సూక్తైః కుంభాభి మన్త్రణం, దివ్యవారుణ్యే ఏమోత్తరాశీతి ఘటాస్పదేమధ్య నవక మధ్యమె కుంభెవాపిసరిత్కూప హ్రదప్రష్టి హిదూపగా సమంత్రెతటాకవాధానీ నవస్యెత్రదనవక మధ్యమె కుంభెవాపీ జలం, ఆగ్నెయనకుంభనవకమధ్యమెకుంభె సరిజ్జలం, తస్యయామ్యనవక మధ్యమె కుంభె కూపజలం, తస్యనైఋుఋు తనవక మధ్య కుంభె హ్రదజలం, తస్యవారుణ నవకమధ్య కుంభెవృష్టిజలం, తస్యవాయవ్యనవక మధ్యమెకుంభె హిమజలం, తస్యసౌమ్య

నవక మధ్యమెకుంభె ఆపగాజ్ఁలం। తస్యేశాన నవమధ్యమెఘటె సముద్ర జలం। ఏతెషాం దెవతాస్తు క్రమేణ బాగ్ వరామహితా మత్స్యాదయః॥ శద్ధూదకానామపి పూర్వవత్॥ దివ్యెసౌమ్యే మధ్యనవక మధ్యమెకుంభెయవగూ ధూమ వ్రీహిశాలి ముద్గ ప్రయంగు రూషశ్యామాకనీవారాణి। తస్యగరుడారూఢః। పద్మనాభోదెవతా। తస్యేంద్రనవకమధ్య మకుంభెయమం తస్యదెవతా వనమాలా। తస్యాగ్నేయనవక మధ్యమకుంభెవ్రీహిః తస్యదెవతా చక్రం। తన్నై ఋతనమక మధ్యమఘటెశాలిస్తస్యదెవతాకౌస్తుభః। తస్యవాయవ్యనవక మధ్య మఘటె ప్రయంగుస్తస్య దెవతాశాజ ఁం। తస్యసౌమ్యనవక మధ్యమఘటె మాషాంతస్యదెవతాగదా। తస్యైశాన నావకమధ్యమఘటెశ్యా మాకనీవారస్తస్యదేవతాఖడ్గః। శిష్టగాశ్శుద్ధూదకాః। దెవతాశ్చతథా। అగ్నెయెఏకోనపంచాశత్ఘటాస్పదే మధ్యమనవకేఘృతంతస్యే న్ద్రషట్కోగోమూత్రం। తస్యయామ్యషట్కెక్షీరం వారుణషట్కెదధి। సౌమ్యషట్కెగోమయరసః। తస్యాగ్నేయ కుంభ చతుష్టయె ఉష్ణోదకం। నైఋ ఋత చతుష్టయె పంచగవ్యం। తస్యవాయవ్య కుంభ చతుష్టయెపంచామృతం। తత్తుక్షీరదధిఘృత మధు శక్ రాః। తస్యైశానకుంభచతుష్టయెసక్తవః। తెషాందెవతానారాయణః। దివ్యనైర్ఋతూకోన పంచాశత్ కలశాస్పదమధ్యమనవకేతైలం। దెవతామత్స్య మూతి ఁః। తస్యేంద్రషట్కెఘన సారద్రవ్యం। యామ్యషట్కెలాజం।వారుణ షట్కెమాజ్ నాంభః। సౌమ్య షట్యేచ మాజ్న ద్రవ్యాణితు రజని సూర్యవత్ ని సహదెవి శిరీష సదాభద్రకుశాగ్రాణి వృథతీ ముష్టి మాత్రాణి। తస్యాగ్నేయాదిదీశానాన్తకోణ చతుష్టయ కుంభ చతుష్కెషు షోడశసుగడవారి। ఏషాందెవతా వాసుదేవం। దివ్య మారుతైకూనపంచాశత్ కలశాస్పద మధ్యమనవకె మధ్యెసష్ పతైలం। తత్రాచ్యాంషట్ పూర్వోక్తపాద్య ద్రవ్యాణి। తస్య యామ్యషట్కె ఆఘఁ్యవారిపూర్వోక్తం। వారుణ షట్కెచా చమనీయం పూర్వోక్తం। వారుణ షట్కెచోచమనీయం పూర్వోక్తం। సౌమ్యషట్కెమంగళోదకం। ఇన్ద్రవల్యాది ఆగ్నెయాదీశాన్తమోణ చతుష్టయషోడశకుంభెష్విక్షురసంః। తెషాంసర్వేషామనిరుద్ధొదెవతా। దివ్యేశానైమోనపంచాశత్ కలశాస్పదె మధ్యమనవకెమధు। తస్యేంద్రషట్కెపర్వగంధూదకం। కపూరకుంకుమాది। తస్యమాయ్యఘటెశాన్తివారి తులసీ వెణునీవారా వారుణషట్కెసౌమ్య షట్కెచతథా। తస్యాగ్నేయచష్కెనైర్ఋతచతంష్కె వాయవ్యె చతుష్కెచ నాళికెరజలంతస్యై శానచతుష్కెక్షీరం। తేషాందెవతాహరిః॥ మాషెపదెప్రాచ్యాం కుంభానాం పంచ వింశతౌ మధ్యనవక మధ్యమె కుంభెక్షేత్ర తీర్థాబ్ధిశైలగజ సూకర శ్రీంగాగ్రవల్మీకవృషశ్రింగాగ్రమృత్తికాష్టౌ। తత్పరితస్థితె కుంభా ష్టకేప్రాచ్యా దీశానాన్తాపూర్వోక్తః। క్రమెణైకైకాంనవకస్యదెవతాకెశవః। శిష్టషోడశ

శుద్ధోదక కుంభెషుదెవతానారాయణః తత్రైంద్రాశ్నెయాత్తరాళ పంచవివశతౌ నవకమధ్యమ కుంభె సహదెవిరద్వాశతమూలశతవారీ మూలక్షూధాః తత్పరితః స్థితేకుంబాష్టకె క్రమేణ సహదేవ్యామూలకా ఏకైకాః నవకస్యనారాయణః శిస్టెషుషోడశ శుద్ధాదకుంభెషుచ తత్రాగ్నెయపంచవింశ రాశ్వత్థజంబూబిల్వపలాశమయూఖ శిరీషాణత్వచో ష్టౌతద్రసాః తత్పరితస్థిత కుంభాష్టకె క్రమెణన్యగ్రోధాదిత్వగ్రసాః నవకస్యదెవతా మాధవః శిష్టశుద్ధాదకుంభానాం నారాయణః అగ్నెయయామ్యయోరన్తరాళెకుంభానాం పంచవింశతౌ నవక మధ్యే కుంభె పాలాశబల్వవకుళకదంబ ఆమ్రశిరీషన్య న్రూధాశ్వత్థజాః పల్లవాష్టౌ తత్పరితస్థితౌష్వష్టసుకలశేషు పలాశ పల్లవాద్యైకైకంపల్లవం క్రమేణ తస్యానవకస్యదెవతా గూవింః శిష్టషోడశ గూవిందః శిష్టషోడశ వృద్ధోదకుంభానాం నారాయణః యామ్యేకంభానాం పంచవింశతౌనవకస్య మధ్యమె కుంభె జాతిమల్లికా ప్రయంగు పద్మవకుళనంద్యావర్తక చంపకకుంద జాన్యష్టౌ పుష్పాణి తత్పరితస్థితకలశేష్వస్ట సుజాత్యాది పుష్పమెకైకం క్రమేణ తస్యనవకస్య దెవతావిష్ణుః శిష్టానాం పూర్వవత్ యామ్యనైఋ ఋతయోరంతరాళ కుంభానాం పంచ వింశతౌనవక మధ్యమకుంభె సిద్ధార్థ రాజ సిద్ధార్థవంశ గోమోచనం త్రయెణుపాష్టూయ వశమిచణకాన్యష్టౌ తత్పరితస్థితకలశెష్వష్టసు సిద్ధార్థాద్యైకైకం క్రమేణ తస్యనవకస్యదెవతామధు సూదనః శిష్టానాం పూర్వవత్ తత్రనైర్ఋత కుంభానాం పంచవింశతౌ నవక మధ్యమెకుంభె గ్రామ్యతిలారణ్య తిజీరకక కృష్ణా జీరకాతసి భవక్తిన్నశత పుష్పకతారరుషీ బంధాన్యష్టౌ ద్రవ్యాణి తత్పరిత స్థితెషు కలశెష్వష్టసుతిలాదిక్రమెణైకైకం తస్యనవకస్య దెవతా త్రివిక్రమః శిష్టానాం నారాయణః నైర్ఋతవారుణ యోరన్తరాళె కుంభానాం పంచవింశతౌ నవకస్యమధ్యమెకుంభశ్యామాకషాష్టిక శాలివారతండులర్యాం కురకుశాజ్కురెన్దవల్యాం కురాశ్వత్థాంకురాంన్యష్టౌ ద్రవ్యాణితత్పరితస్థిత కలశెష్వష్టసు శ్యామాకాద్యైకెకం క్రమెణ తస్యనవకస్యదెవతావామనః శుద్ధాదకానాం పూర్వవత్ తత్రవారుణె కుంభానాం పంచవింశతౌన వకస్య మధ్యమెకంభెకుశ దివ్యేషు కాశోశిర శరవ్యంఖతగరాపావ్యాఘ మూలికా అష్టౌ తత్పరిత సిత కుంభాష్టకెకుశాది మూల ద్రవ్యమెకైకం క్రమెణ తస్యనవకస్య దెవతా శ్రీధరః శుద్ధాదకం పూర్వవత్ వారుణ వాయవ్యయోరన్తరాళె కుంభానాం పంచవింశతౌ నవకమధ్యమెకుంభె తుళసికృష్ణతుళసి వేణుకెసరక్రితక బిల్వశమీజాతి పత్రాన్యష్టౌ తత్పరితస్థిత కలశెష్వష్టసుతుళస్యాద్యైకైకం క్రమెణ తస్యనవకస్య దెవతాహృషీకెవః శిష్టానాం పూర్వవత్ తత్ర వాయవ్య కుంభానాం పంశవింశతౌ నవక మధ్య మకుంభె ముస్తాద్వయకశెరుకుము

దూత్పలకల్హారశితళియ్యకువలయకందానష్టౌ। తత్పరితస్థితెష్వష్ట సుముస్తాదిద్రవ్యమెకైకం క్రమెణ। తస్యనవకస్య దెవతాపద్మనాభః। శిష్టానాం పూర్వవత్। వాయసోమయోరన్తరాళె కుంభానాం పంచవింశతౌ నవకమధ్యమకుంభె। ముద్గమాషయ వనిష్పాతువర్రీహి బాధకాన్యష్టౌ। తత్పరితస్థితేష్వష్ట సుకుంభెషు ముద్గాదిద్రవ్యమెకైకం క్రమెణ। తస్యనవకస్యదేవతాదామోదరః। శిష్టానాం పూర్వవత్। తత్రసౌమ్య కుంభానామ్పఇ్చవింశతౌ నవకమధ్యమె కుంభెశంఖపుష్టబలా విష్ణుక్రాన్తా సదాభద్రైక పత్రామ్బుజ సహదేవిద్వయాన్యష్టౌ। తత్పరితస్థితేష్వష్టసు శంఖ పుష్పాద్యెకైకం క్రమెణ తస్య నవకస్యదెవతా యజ్ఞనారాయణః। శిష్టానాం పూర్వవత్। తత్రసోమె శయోరన్తరాళె కుంభానాం పంచవింశతౌ। నవక మధ్యమెకుంభెశ్వేతాకా గ్ని బ్రహ్మసుపుచ్ లా సరసాలంస్త్రో ప్రశ్నిపణ్ స్థిదేరండానష్టౌ। తత్పరితస్థితేషు అష్టసుశ్వేతాకా ్ద్యె కై కం క్రమెణ। తస్యనవకస్యదెవతాహరిః। నవకమధ్యమకంభె సురభిః పద్మకెసర పత్రైలోల వంగత్వక పాగరునలతోజాతిఫలాన్యషౌటీ। తత్పరితస్థితేష్వష్టసు సుర్యాభ్యాద్యేకైకం క్రమెణ। తస్యనవకస్యదేవతా శిష్టానాం పూర్వవత్। ఈశానెంద్రయోరన్తరాళె కుంభానాం పంచవింశతౌ నవక మధ్యమె కుంభెసువణ్ రజతతామ్రాణి ప్రత్యేకం పంచ నిష్క ప్రమాణానాని పద్మాకృతిరుచకాంస్యదప్ ణం చషకాణి చాయోలవిత్రాణ త్ర పుసీస పిత్తళాశ్చ ప్రతికృతి రూపెణ పృధక్పృథగేతాన్యష్టౌ తత్పరిత స్థితేషైంద్రెశానానైషు కలశేష్వష్టసువణ్ ద్యెకైకం క్రమెణ। తస్యనవకస్యదేవతా హయగ్రీదః। శిష్టానాంషోడశ శుద్ధొదక కుంభానాం దెవతా నారాయణః। ఏవంద్రవ్యాణి విన్యస్య। తత్తద్దెవతావాహ్యాభ్యర్చ్య। తతస్మిన్నెమొత్తరసహస్ర కలశస్నపనేష్టౌ చత్వామోవాచార్య మూత్ పాస్తు షోడశః పుణ్యాహపూర్వకం విధెవం దెవం దెవతా అభ్యర్చ్య। సర్వానిష్టశాన్త్యర్థం హూమం కరిస్య ఇతి సంకల్ప్య। పంచోపనిషన్మంత్రెణ సపి షాహుతినాం సహస్రం। మూలవిద్యయాసమిద్భిశ్చతధా। నృసూక్తైన చరుణషోధశాహుతీనాం చహుత్వా। మానుషెసానపంచవింశతి మధ్యెమృత్పూరితనవకుంభానారభ్య బ్రహ్మపదేమొత్తరాశీ తిఘటెషు నవక మధ్యమ మధ్యనవక సర్వక్తోదశాన్తమెమొత్తరసహస్రకలశైః క్రమెణ వక్ష్యమాణమంత్రైః ప్రతిద్రవ్యఘటం అపస్నానప్లోతవస్త్రోత్తరీయా ఘ్ ్యపాద్యాచమన గంధపుష్పధూపదీపాచ్ నయుతం స్నాపయెత్। మానుషెపేంద్రె పంచవింశతి మధ్యెమృత్పూరిత కుంభనవకస్య సవుద్ధొదకస్య విష్ణోర్నుకమితి మంత్రైః। తత్సమీపస్థిత సశుద్ధోదక మూలవాదికుంభ్ నాంతద్విష్ణోరితి షంత్రం। తంమానుషో గ్నెయ పంచవింశతి కుంభానాం। ప్రతద్విష్ణురితిమన్త్రః। తత్సమీపస్థిత పంచవింశతి కుంభెషు పల్లవామ్బుపూరిత కుంభనవకస్య

సశుద్ధోదకస్య। ప్రియమితమన్త్రః। మానుషాయామ్యస్థిత పంచవింశతి కంభానాం దెవస్యత్వేతిమన్త్రః। తత్సమీపస్థితానాత్రాతారమితిమన్త్రః। మానుషనైర్ ఋతపంచ వింశతి కుంభానాం। ధృవం పాత్వితిమన్త్రంః। తత్సమీపస్తితానాంభద్రంకణె తిమంత్రః। మానుష వారుణస్థిత పంచవింశతికుంభానాం। నతెవిష్ణోరితమాత్రః। తత్స మీపస్థితా నాంమిరాతీ తిమంత్రః। మానుషవాయవ్యస్తితానాం। అతోదేవాఇతిమన్త్రః। తత్సమీపస్థితానామిదం విష్ణురితిమన్త్రః। తత్సమీపస్థితానాం విష్ణోర్నుకమితిమన్త్రః। మానుషైవానస్థితానాం తద్విష్ణోః పరమయితిమన్త్రః। తత్సమీపస్థితానాంతద్విప్రాసితిమన్త్రః। దివ్యైంద్రేకాశీతి ఘటాస్పదెఫలా మ్బుపూరితనవకస్య యజ్ఞాయ యజ్ఞయమితిమన్త్రః। తత్సమీపెన్ద్రాద్యేశానాన్తానామిన్ద్రా విష్ణుపదేతి మనిషాఇతి. వషట్తెవిష్ణవితి. త్రిర్దేవాచ ఇతి- ఇషెత్వోజ్ త్విరితి త్వమితి - యస్మిన్విశ్వానీతి పర్జన్యాయేతిచమంత్రైః క్రమెణ। దివ్యెయామ్యే ఏమోత్తరాశీతి ఘటనవక మధ్యేగందూదకస్య నారాయణనువాకస్తంని కటనంబాష్టకస్యనారాయణనువాకస్యాదిత ఆరభ్యఏకైక య్ మింద్రాద్యైశానాన్తం క్రమెణ। దివ్యెపశ్చిమెఏకాశీతిఘటా స్పదెమధ్యనవకమధ్య మెవాపీజలాది జలకుంభానాంమంత్రాః। యావః। సింధుదీపవితేశితం ఇమమ్మే వరుణశన్నోదేవీః। యాసాంరాజా ముద్రెజ్యేష్టవా సాందెవ వారుణ పూక్తెనేన్ద్రాది బ్రహ్మపర్యన్తం। దివ్యెసౌమ్యేఏకాశీతిఘటాస్పదె మధ్యే కంభనవకస్య ఇన్ద్రాదిబ్రహ్మాన్తంధాన్యాది వస్తు కుంభానాం నవానాంమంత్రాః। త్రాతారం ఆత్వావహన్తు జితన్తె ఆపోవహతి తావతి సత్వన్నాఅగ్నెత్వర్నాఅగ్నె మహావ్యాహృతయంః। అణూరరణీయ్। ఇతిక్రమెణ। దివ్యెగ్నిమోణె ఏకోదీతపంచాశత్ఘటాస్పద మధ్యనవ కస్యేన్ద్రాది బ్రహ్మాన్తంగూ మూత్రాది ఘటెషు। గాయత్రి. పయోవృతసామః। త్వదధిక్రావ్ణ్ణి। గంధద్వారాలవిష్ణోరరాట వలసి। మూర్ధానందివః। హిరణ్యగభ్ః। ఆప్యాయస్వ। ఘృతస్నాతా ఇతిమన్త్రెణ। నైర్ఋతూకోనపంచాశత్ ఘటాస్పదేమ ధ్యేనవకస్యేన్ద్రాద్త బ్రహ్మాన్తం రక్షూఘ్నం। ఆద్యంసమః। పవిత్రంత। భగవాన్వాసుదేవేతి। దెవవృతసామ్నా వైయ్యాఘ్ర్యసామ్నా। అపరాజితితి క్రమెణ।। దివ్యెవాయుకోణేఏమోన పంచాశత్గటాస్పదే మధ్యేనవకస్యేన్ద్రాదిబ్రహ్మాన్తం। ద్వాదశాక్షరం। త్రిపదాదివ। అష్టాక్షరం। శర్నోదేవీః। హిరణ్యపాణి దదాహతిచతస్రః। క్రమాత్।।దివ్యెశానే ఏకోనపం చాశత్ఘటాస్పదే మధ్యేనవకస్యేన్ద్రాది బ్రహ్మాన్తం ఆరూనియుద్భిః। శ్రీసూక్తం। మధుమాన్నో మధునక్తంమధునాతా గంధద్వారాం శర్నోవాతపి। ఆపటన్దన్తు ఆప్యాయస్వేతిమంత్రెణ। బ్రాహ్మెపదే ఇన్ద్రాదీశాన్త నవకానామ్మధ్య మంద్రద్యకంభానా మష్టసు పురుష పూక్తస్యద్వేద్వ్యర్వావాదితః క్రమాత్। శిష్టానాంచతుష్షష్టి శుద్ధోదకుంభనాం

మూలమన్త్రేణమధ్యస్థ నవకమధ్యమకుంభ స్యపురుష రూకైన।శిష్టాష్టశుద్ధోదకుంభానాం మూలమన్త్రేణ। తదన్తైహరిద్రాచూణ్ పరిపూరితైః పంచవింశతిభి స్సప్తదశభిష్టోదశభిదా ్వోదశభివ్ సరత్నలోహకూచ్ శ్వత్థపల్లవ వస్త్రాపిదానై సమారాధిత శ్రీదేవలైః ధాన్యరాశిస్థితకుంభైః శ్రీసూక్తైనాభిషిచ్య। దెవమర్ఘ్యాదిభిరా రాధ్య। మహ హవిన్ వేదవాజ్యేనసమిద్భిమూ్ లవిద్య యాష్టోత్తర సహస్రమాహుతీనాం హుత్వా। చతుర్విధాన్నైన ప్రత్యేకంసోడశా హుతీంశ్చపురుష సూక్తైనజుహుయాత్। వస్త్రాభరణజీవా జీవయ నదిభాదిభిస్సహదెవికానాం యావత్ కలశ సంఖ్య యాధక్షిణాతదథ్ ఋత్విజాంతదథ్ంపరిచారకాణ్ంచ క్రియకైరవచంద్రికాయాం సహస్రకలశవిధినా్ మద్వాత్రిం శంపరిచ్చేదః॥

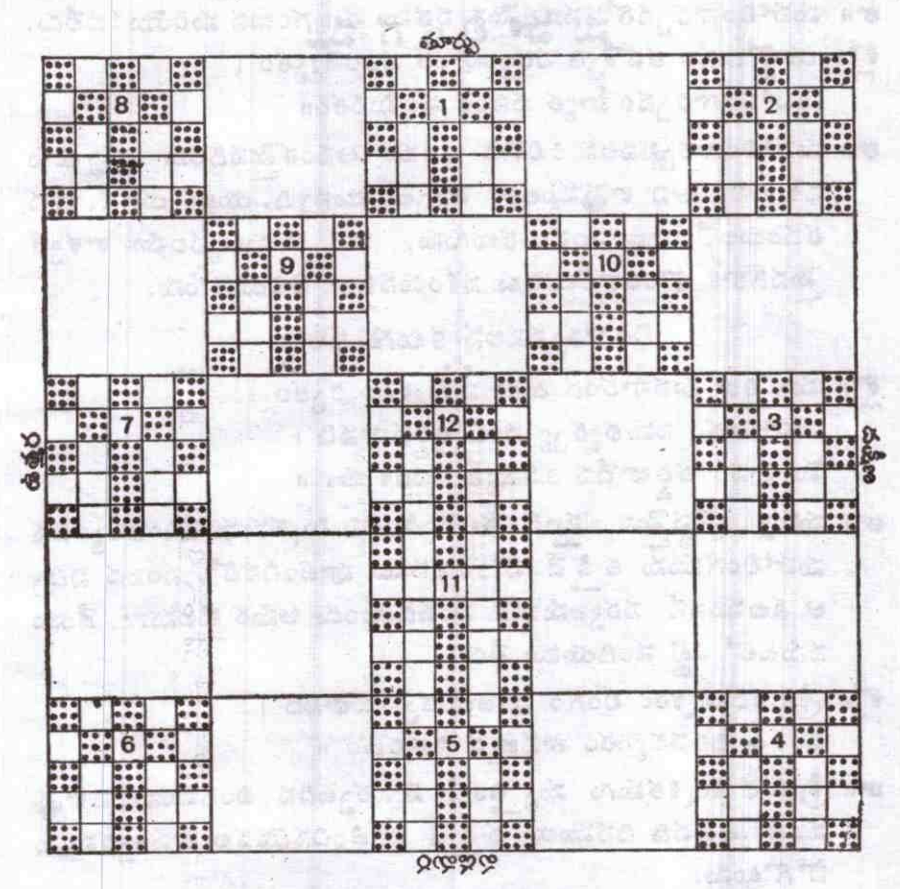
కర్షణ విధి ః

భూపరీక్షా విధి ః అధకష్ణ విధిః॥ ఏవంగ్రామాదికల్పాయిత్వా। తన్నధ్యేమందిరనిర్వాణర్థం పూర్వోక్తా భూమింప్రవెశ బలి పూర్వక మాసాద్యతాం ప్రదక్షిణీకృత్య। యక్షాః పిశాచానాగాశ్చయత్ర తిష్ఠంతి సర్వదా। సర్వే ప్రయాన్తుతెన్యత్ర విష్ణోస్థానంకవోమ్యహం॥ ఇతిమన్త్రేణ స్త్రమన్త్రసం సిద్దా్ సిద్ధార్థా్ సర్వతో దిక్షువికీర్య। పూర్వవద్వాస్తు పూజాం హోమంచబల్యన్తాం కృత్వాఅనన్తరమా చార్యోమ వక్ష్యమాణెన విధినాహలెన భూమింవిఖెత్।యజమానో బ్రాహ్మణశ్చెదనద్వాహౌగౌరవణౌ్। యది క్షత్రియా లోహితౌయదివైశ్యః పీతౌ శూద్రోయదిచమెచకౌవృక్తవణ నామలాభెచపీతౌగౌరౌ రక్తాపీతామహన్తౌ బలషాళినౌక్షాళ యిత్వా। ఖుర శృంగాదీని కనకమయభూషణైర్భూషయిత్వా। బ్రాహ్మణో యజమానశ్చెద్యుగం హలం చపాలాశం క్షత్రియోన్యైయ్య గ్రోగ్రోథం యదివైశ్యః ప్లాక్షం సర్వేషాం వర్ణానాం నైయ్య గ్రోధపిప్పలెస్యాతాం సర్వేషాంకౌశికః స్వోవర్ణాయోక్త్రంరాజ తంతామ్రం వాకుశ ధనుజ్యా విరణతృణమయెవాక్రాశాశ్చయధావర్ణం క్రమాత్రబ్భః। ఫలభూవేంధ్యావెక యోనికె సర్వమెవంకృత్వా। తత్రస్నాతోనవా బరధరః సర్వాలంకారసంయుత ఆచార్యః పాదై ప్రక్షాళ్యాచమ్య। ప్రాణనాయమ్య। భకూతశుద్ధింకృత్వా। బ్రాహ్మణైరనుజ్ఞాతోమ్ంతజ్ఞైర్వైష్ణవైస్సహ సృణ్యాహంవాచయిత్వా।తజ్జలెన సర్వంద్రవ్యజాతమాతా॥ పంచప్రోక్ష్య మూలసు ముహూర్తైభెరీ పటహశంకాదివాద్యఘోష పుస్సరంశాకున సూక్తాదివెదఘోష సహితంప్రాఙ్ముఖో గురుహృదయ కమలేనారాయణంధ్యా్ పాలాశదండాదినాదండం ప్రయవణంకృత్వా। తతస్తోదసమాదాయహలం షడాదినా పీడ్య। ప్రాఙ్ముఖోమూలవిద్యయా ప్రథమంకష్ యేత్। పౌరుషెన సూక్తైనద్వితీయం।

విష్ణు సూక్తేనతృతీయం। విష్ణుగాయత్ర్యాతురీయం। నారాయణా నువాకేనపంచమం। పంచోప నిషదాషష్ఠం। భూసూక్తేన సప్తమం। ప్రాదక్షిణ్యా క్రమేణ దక్షిణోత్తరత శ్చైవంకష˘యేత్। తత్కాతెనిమిత్తాని పరీక్షిత। ఆచార్యస్యమనస్తుష్టిర్మందిర యజమానయోశ్శర్మణె భవేత్తద్విపర్యమెచా సుఖాయానడుహెశ్యయనే యోక్త్రాది భెదనేవ్యత్యాసభ్రమణేదు ని ˘మితోదయెచ సర్వదోషశాన్త్యరథం పంచోపనిషదాసపి˘ షోశత మాహుతీనాం హుత్వా । తత ఆచార్యోతాజలెన సమీకృత్య। పృథన్ పృథగాలవాలానికారయి త్వాతత్రశాలి ముద్గయ వాదిబీజాని వాపయెత్। తదభివృద్ధ్యర్ధం తతః ఫలానిపక్వానిఛిత్వా। ఫలహీనంక్షేత్రం గాస్సమానియ చాయెత్। సస్యేభూతఫలెతద్ధామదీఘు˘కాలంభవిష్యతి- ఆల్పేత్వల్పతరం। హరిస్సన్నిధానంచ పూర్వవదేవ ఫలహీనెప్రక్షీణధనధాన్యం। తత్రసహస్రం శతం వాబ్రాహ్మణ్ భోజ యిత్వా। తెభ్యశ్చ దక్షిణీం వితీర్య। పంచగవ్యేన పంచోపనిషదాతత˘క్షేత్రం సంప్రోక్ష్య। కుద్ధాలైఃఖనిత్రైర్వాయాపదంభస్తావద్భూమింఖనేత్। యావత్ప్రథమా వరణవిస్తారస్తా వద్దండమాత్రెగాధం వాక్షేత్రమోషానురూపెణమందిదోర్చ్ఛా యోనుగుణెనభూతలెఖన్య మానె భస్మాంగా రతుష దుష్టసర్వ క్రిమికీటాది దశ˘ నెశాన్తిహూమంకృత్వా। బ్రాహ్మణెభ్యో యధాశక్తి దక్షిణం దత్వా। ఖాతాద్బహిశ్చతురశ్రస్థండితెగ్నింప్రతిష్ఠాప్య। మూలమన్త్రేణాజ్యేన నృసూక్తేన చరుణగుల్గలుతిలనీవారైః మూలమన్త్రేణచ ఖాత హోమం కృత్వా। పుణ్యాహం వాచయిత్వా। శాలి˘ఖాతెనిక్షిప్య। తదుపం వస్త్రాదివేష్టితా˘ లోహ మయా˘ సూత్రాది వేష్టితాన్మృణ్మయాన్వా కుంభా˘ సంస్థాప్య। ఆధార శక్తిం మధ్య కుంభెచ। ప్రాచ్యాంజీజాని చాగ్నెయ్యాం సర్వలోహానిదక్షిణె సర్వధాతూనినైఋృతెపుణ్యతీర్ధవృదం వారుణే మధువాయవ్యే సపి˘ రుత్తరస్యాందిశిరత్నాని చేశానేశైలమృత్తికాశ్చ పునశ్చమజ్యేశాలిక్షేత్ర మృదం అశోష్యహృదసం భూతాంమృదంవల్మీక మృదంచోత్పలకందానిప్రాఙ్ముఖస్థిత్వా। నిక్షిప్యలోహనిరత్నానిదభ˘ కూర్చంచనిక్షిప్య। శరావేణపిధాయ। మధ్య కుంభస్యో పర్యంన్యకుంభం నిధాయ తదుపరిచోన్యకుంభం నిధాయవసుధాంతదుపరిష్టాదన్యకుంభం నిధాయ। సౌవర్ణ కూర్యం కాలాగ్నంచతస్యో పరికుంభమన్యం నిధాయ। సౌవర్ణకూర్మం కాలాగ్నంచ తస్యోపరికుంభమన్యం నిధాయ। సౌవణి˘ మనంతాకృతిం నిక్షిప్యతస్మి˘ సౌవణ˘ మంబుజంచ। సర్వా˘ కుంభా˘ గంధోదకెన సంపూర్య। పుణ్యాధిఖాతమృద్భిర దృష్టాభిర్వాపకాభిశ్చజలైఘో˘త భూతలం సంపూర్య। హస్తిపాదైర్దృ˘ ధీకృత్యపునజ˘లెనపరిపూరయెత్॥ ఇతివరాహ గురువిర బితాయాంకష˘ణ విధిర్నామ ద్వితీయః పరిచ్ఛేదః॥

సహస్ర ఘట (కలశ) మంటప విధానము.

పూజా క్రమము నెం. 12 లో ప్రారంభించి తదుపరి నంబరు 1 నుంచి 11 వరకు పూర్తిచేయవలెను.

అభిషేకఘటములు 1 నుంచి ప్రారంభించి చివరకు 12 తీసుకొనవలెను.

సూచనలు 28 పేజిలో చూడవలెను.

సూచనలు

సహస్ర ఘటాభిషేకమునకు పూర్వము కావలసిన ముఖ్యమైన వస్తువులు మరియు అభిషేకక్రమము

1. **1296 అభిషేకమునకు కావలసిన ఘటములు**

   1284 ఒకేమాదిరి......... 12 పెద్దవి.........

2. **సుగంధద్రవ్యములు** :-1. పచ్చకర్పూరము. 2. వట్టివేళ్ళు, 3. లవంగములు. 4. తక్కోలములు, 5. యవ్వలు, 6. తెల్ల ఆవాలు 7. నువ్వులు, 8. మినుములు, 9. గంధకచూరములు, 10. చందనము (గంధము) ఈ సుగంధ ద్రవ్యములను ఘటము (కలశము)లలో శుద్ధోదకమును నింపినపిదప మొత్తము కలశములలోపల వుంచవలయును.

3. **అష్టగంధములు** :— చందనము, 2. అగరుచెక్క, 3. జటామాంసి, 4. మారేడుకాయ (వెండిన చెక్క లేక మారేడుచెట్టు చెక్క) 5. కస్తూరి, 6. గోరోజనం, 7. కుంకుమ పువ్వు. (జాఫ్రాను) 8. పచ్చకర్పూరము, 9. వట్టి వేళ్ళు, 10. గంధకచూరములు, ఈ పది వస్తువులను చూర్ణ మొనరించి వస్త్రగలంపట్టి గంధముగా సిద్ధము చేసి 1296 ఘటముల (కలశము) లోపలి భాగమున పూర్తిగా పూయవలయును.

4. **పంచ పల్లవములు** :— మామిడి ఆకు కొమ్మ. 2. మఱ్ఱిఆకుకొమ్మ, 3. మేడి ఆకు కొమ్మ, 4. జువ్వి ఆకు కొమ్మ, 5. రావి ఆకు కొమ్మ, ఈ పంచ పల్లవములను 1296 ఘటము (కలశము)లలో శుద్ధోదకమును నింపి సుగంధ ద్రవ్యములను వుంచిన పిదప ప్రతి ఘటము నందును (కలశము) వుంచవలయును.

5. **పంచామృతములు విడివిడిగ** :— 1. పాలు, 2. పెరుగు, 3. నెయ్యి, 4. తేనె, 5. శక్కర, 6. ఫలముల రసము, 7. గంధోదకము అత్తరు పన్నీరు కలుపవలెను, 8. గరిక ఉదకం, 9. సువర్ణోదకము, 10. భస్మోదకము, 11. రుద్రాక్షోదకము, 12. బిల్వోదకము.

6. **దశవిధహారతులు** :— 1. ఏకహారతి, 2. నేత్రహారతి, 3. బిల్వహారతి, 4. నాగహారతి, 5. పంచహారతి, 6. సద్యోజాతాది పంచహారతులు,

7. కుంభహారతి, 8. నక్షత్రహారతి, 9. రథహారతి, 10. అఖండ హారతి (సహస్ర వత్తులు) 11. కర్పూరహారతి.

7. 1296 ఘటముల (కలశము)ను శుద్ధోదకముచే లోపల, వెలుపల, శుద్ధిపరచుకొనుట.

8. శుద్ధిచేసిన 1296 ఘటములకు (కలశము) తెల్లని సున్నము పూసి అలంకరించుకొనుట.

9. అట్లు సున్నపు పూతయైన 1296 ఘటములకు (కలశము) కంఠమున కంకణధార గావించుట.

10. 1296 ఘటములను (కలశములకు) దారము చుట్టుట.

11. 1296 ఘటముల (కలశము) లోపలి భాగమున అష్టగంధములను పూయుట.

12. 1296 ఘటములు (కలశము) అష్టగంధములు పూసిన లోపలి భాగమున సాంబ్రాణి పొగ పట్టించి, బోర్లించి, యుంచుట.

13. 1296 ఘటములు (కలశము) పటములో చూపిన విధముగా మంటపములలో సవరించి యుంచుట.

14. 1296 ఘటములు (కలశము) మంటపములలో అమర్చిన తదుపరి శుద్ధోదకములు నింపుట.

15. 1296ఘటము (కలశము)లలో శుద్ధోదకమును పూరితములైన తదుపరి సుగంధ ద్రవ్యములు యథాశక్తి దక్షిణలు పంచపల్లవములు వుంచుట.

సహస్ర ఘటాభిషేక క్రమము

మహా స్నపన విధానమ్

దేవ ప్రతిమాయాః అంగ ప్రత్యంగ సంధి సముత్పన్న కుద్దాల అగ్నిటంక అగ్న్యాతప దోష నివారణ ద్వారా విష్ణ్వాది (లింగ) దేవతా అధిష్ఠాన యోగ్యతా సిద్ధ్యర్థం నానావిధ ద్రవ్యోదక కలశైః మహాస్నపన కర్మ కరిష్యే। ఇతి సంకల్ప్య ॥

ఆచార్యః యజమాన, ఋత్విగ్భిస్సహ స్నాన మంటపమాగత్య । స్నపన ద్రవ్య సంభృతిం కృత్వా । మణ్టపే ఉత్తరోత్తర క్రమేణ వేదికా త్రయం కృత్వా। ఓం నమో నారాయణాయ యద్వా ఓం నమశ్శివాయ యద్వా ఓం నమశ్శివాయై ఇత్యభిమంత్ర్య। పంచగవ్యేన భూమిం వేదికా త్రయం చ సంప్రోక్ష్య। తత్ర దక్షిణ వేదికాయాం ఆస్తృత వాలుకాయాం అక్షతైః స్వస్తికమాలిఖ్య। తత్ర సప్త విధ ధాన్య కృత ఆధారం ఉదగగ్రం భద్రపీఠం నిధాయ । వేదికాయాః పశ్చాత్ వారి పూర్ణాన్, సపల్లవాన్, షట్కలశాన్, రక్త త్రిసూత్ర వేష్టితాన్, మృత్తికా, పల్లవ, వృక్షీయ, కషాయ, గోమూత్ర, గోమయ, భస్మ గంధోదకైః ప్రపూర్య । తేషాం సమీపే పునరపరాన్ పంచదేవతా సంజ్ఞాశ్చ చిహ్నాయిత్వా । గంధోదకేన ఆపూర్య । ఉదక్సంస్థం పంక్తి రూపేణ కలశస్థాపన ప్రయోగ విధినా ఆసాదయేత్ । ఏవం భద్రపీఠయుత దక్షిణ వేదికాయాః పశ్చిమ భాగే ద్వాదశ కలశాన్ సంస్థాపయేత్ । మధ్యవేద్యా పశ్చిమే ఏవం ద్వాదశ కలశాన్ స్థాపయేత్ । ఉత్తర వేద్యాః ఉపరితః అష్టౌకలశాన్ పూర్వాదిక్రమేణ క్షారోదక , క్షీర, దధి, సర్పి, ఇక్షురస, మధు, దూర్వోదక, దర్భోదక కలశాన్ వక్ష్యమాణ హిరణ్యగర్భాది మంత్రైః విన్యసేత్ ।

ఓం హిరణ్యగర్భస్సమవర్తతాగ్రే భూతస్య జాతః పతిరేక ఆసీత్ ।

స దాధార పృథివీం ద్యాము తే మాం కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ।

ఇతి ప్రాచ్యాం క్షారోదక కలశం ॥ ౧ ॥

ఓం యః ప్రాణతో నిమిషతో మహిత్వైక ఇద్రాజా జగతో బభూవ ।

య ఈశే అస్య ద్విపదశ్చతుష్పదః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ।

ఇత్యాగ్నేయ్యాం క్షీర కలశం ॥ ౨ ॥

ఓం య ఆత్మదా బలదా యస్య విశ్వ ఉపాసతే ప్రశిషం యస్య దేవాః ।

యస్య ఛాయామృతం యస్య మృత్యుః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ।

ఇతి యామ్యే దధి కలశం ॥ ౩ ॥

ఓం యస్యేమే హిమవంతో మహిత్వా యస్య సముద్రగ్ం రసయా సహాహుః ।

యస్యేమాః ప్రదిశో యస్య బాహూ కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ।

ఇతి నైరృత్యాం సర్పి కలశం ॥ ౪ ॥

ఓం యం క్రందసీ అవసా తస్తభానే అభ్యైక్షేతాం మనసా రేజమానే ।

యత్రాధి సూర ఉదితౌ వ్యేతి కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ।

ఇతి పశ్చిమే ఇక్షురస కలశం ॥ ౫ ॥

ఓం యేన ద్యౌరుగ్రా పృథివీ చ దృఢే యేన సువస్తభితం యేన నాకః ।

యో అన్తరిక్షే రజసో విమానః కస్మై దేవాయ హవిషా విదేమ ।

ఇతి వాయవ్యే మధు కలశమ్ ॥ ౬ ॥

ఓం ఆపో హ యన్మహతీర్విశ్వమాయన్దక్షం దధానా జనయన్తీరగ్నిం ।

తతో దేవానాం నిరవర్తతాసురేకః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ।

ఇత్యుత్తరే దూర్వోదక కలశం ॥ ౭ ॥

ఓం యశ్చిదాపో మహినా పర్యపశ్యద్దక్షం దధానా జనయన్తీర్యగ్నిమ్ ।

యో దేవేష్వధి దేవ ఏక ఆసీత్కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ।

ఇతీశానే దర్భోదక కలశం ॥ ౮ ॥

తతః దక్షిణ వేద్యాః పశ్చిమ భాగే గోమయ, గోమూత్ర, భస్మ మిళిత పంచగవ్య, క్షీర, దధి, ఘృత, మధు, శర్కరాయుతాన్ దశ కలశాన్ స్థాప్య । తత్రైవ చతుర్దశ శుద్ధ జల కలశాన్ స్థాప్య ।అథ అన్యాన్ పంచ త్రిశంతి కలశాన్ ఆసాదయేత్ । తేషు పంచ త్రింశతి కలశేషు మధ్యే పంచసు పృథక్, పంచామృతాని, పంచసు జలం, పంచసు పల్లవ కషాయః ॥ పునః దశ క్రమాత్ పుష్పైః,ఫలైః, సౌవర్ణ జలేన, గోశృంగోదకేన, ధాన్యేన, సహస్రఛిద్రేన, సర్వ ఓషధినా, పంచపల్లవేన, దూర్వేణ, నవరత్నైర్యుతాః కార్యాః ॥

అవశిష్టేషు దశసు శుద్ధ జలమాపూర్య । కదంబాది పల్లవైః శోభితాన్ కృత్వా । తేషు ఏకైకస్మిన్ కదంబ, శాల్మలీ,జంబు, అశోక, ప్లక్ష, ఔదుంబర, వట, బిల్వ, నాగ, పలాశవర్ణాని నిక్షిప్య । తేషు దశ లోకపాలాన్ ఆవాహ్య ।

సర్వాన్ ఆజిఘ్ర కలశమితి మంత్రేణ అభిమంత్ర్య ॥

ఓం ఆజిఘ్ర కలశం మహ్యారుధారా పయస్వత్యాత్వా

విశన్త్విన్దవస్సముద్రమివ సిన్ధవస్సామా సహస్ర ఆ భజ ॥

తతః ప్రథమ వేదికాయాః పూర్వే స్థాపితేషు కలశేషు మధ్యే

అన్యస్థపతి సంజ్ఞకం తీర్థోదక కలశం దేవ సమీపే నిధాయ ॥

తత్కలశే : శ్లో ॥సర్వే సముద్రాః సరితస్తీర్థాని జలదా నదాః ।

ఆయాంతు యజమానస్య దురిత క్షయ కారకాః ॥ ఇతి ఆవాహ్య ।

కలసస్య ముఖే విష్ణురిత్యభిమంత్ర్య । దేవం ప్రార్థ్య ।

వాద్య నినాదైః వేదఘోషైస్సహ దేవం స్థపతి కలశోదకేన అభిషించేత్ ॥

తతః యజమానః శిల్పివర్గం వస్త్రాలంకారైస్సంతోషయేత్ ।

అథ ఆచార్యః వాద్యఘోషైస్సహ మండపాద్బహిర్గత్వా ॥

ప్రాగాది దిక్షు తత్తన్నామ మంత్రేణ దిక్పాలకేభ్యః ఘృత పాయస బలిందద్యాత్ ॥

తతః దేవ సమీపం ఆగత్య । దేవస్య పురతః చతురో బ్రాహ్మణానుపవేశ్య

స్వస్తి వాచన పూర్వకం దేవం స్నాపయేత్ ॥ తత్ర ప్రథమం ॥

ఓం మూర్ధానం దివో అరతిం పృథివ్యా వైశ్వానరమృతాయ జాతమగ్నిం ।

కవిగ్ం సంమ్రాజమతిథిం జనానామాసన్నా పాత్రం జనయన్త దేవాః ॥

ఇతి మృదా అభిషించేత్ ॥ తతః శుద్ధోదక స్నానం ॥

(మంత్రాంతే సర్వత్ర శుద్ధోదక స్నానమ్)

ఓం యజ్ఞా యజ్ఞావో అగ్నయే గిరాగిరా చ దక్షసె ।

ప్రప్ర వయమమృతం జాతవేదసం ప్రియం మిత్రన్న శంసిషమ్ ॥ఇతికషాయైః ॥

ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం .... ప్రచోదయాత్ ॥ ఇతి గోమూత్రేణ ॥

ఓం గన్ధద్వారాం .... శ్రియమ్ ॥ ఇతి గోమయేన ॥

ఓం ప్రసద్య భస్మనా యోని............... శివతమః ॥ ఇతి భస్మనా॥

ఓం అప్సరస్సుయోగన్ధో.......... సురభిర్జుషతామ్ ॥ ఇతి గన్ధోదకేన ॥

తతః పంచ దేవత్యైః పంచ కలశైః స్నాపయేత్ ॥

౧. ఓం నమశ్శంభవే చ .... శివతరాయ చ ॥

౨. ఓం హగ్ంసశ్శుచిషత్ .... బృహత్ ॥

౩. ఓం యా తే రుద్ర....................... చాకశీహి ॥

౪. ఓం విష్ణో రరాటమసి .... విష్ణవే త్వా ॥

౫. ఓం బ్రహ్మ జజ్ఞానం .... వివః ॥

తతః శుద్ధోదకేన సంస్నాప్య ॥

ఓం శతం జీవ శరదో .... పునర్దుః ॥ ఇతి మంత్రేణ

దూర్వాక్షత పుష్పైస్సంపూజ్య । పీత వస్త్రేణ ఆచ్ఛాద్య ॥

ఓం భద్రం కర్ణేభిః .. యదాయుః ॥ ఇతి సుఖాసనం నిధాయ ॥

ఓం స్తీర్ణం బర్హిస్సుష్టరీమా .... సువితే దధాతు ॥ ఇతి

మంత్రాంతే ప్రాగగ్రాకుశానాస్తీర్య ॥

తత్ర "ఓం" ఇతి దేవం నిధాయ ॥ ఆచార్యః ఉత్తరాభిముఖో భూత్వా ।

కుంకుమాక్తేన సూత్రేణ ప్రతిమాం ఆవేష్ట్య । యవనికయా ఆచ్ఛాద్య ॥

॥ ఇతి మహాస్నపన విధిః ॥

అర్చకగ్రంథనిధి

నేత్రోన్మీలనమ్

ఆచమ్య – ఏవం........ ఏతేషాం తత్తద్దేవతా బింబానాం సంపూర్ణావయవ సిద్ధ్యర్థం భక్త బృందేషు కృపాదృష్టి ప్రసరణార్థం నేత్రోన్మీలనాఖ్యం కర్మ కరిష్యే –

ఓం హిరణ్యగర్భస్సమవర్తతాగ్రే భూతస్య జాతః పతిరేక ఆసీత్ ।
సదాధార పృథివీం ద్యాముతేమాం కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥

ఇతి మంత్రేణ సువర్ణ పాత్రం వా తామ్ర పాత్రం వా ఆదాయ ॥

మధు ఘృత మేళనే వినియోగః :

ఓం మధు వాతా ఋతాయతే మధు క్షరన్తి సిన్ధవః । మాధ్వీర్నస్సంత్వోషధీః॥
మధు నక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ం రజః । మధు ద్యౌరస్తు నః పితా ॥
మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః । మాధ్వీర్గావో భవంతు నః ॥

ఓం ఘృతవతీ భువనానా మభిశ్రియోర్వీ పృథ్వీ మధు దుఘే సుపేశసా ।
ద్యావా పృథివీ వరుణస్య ధర్మణా విష్కభితే అజరే భూరిరేతసా ॥

ఇతి మంత్రద్వయేనాభి మంత్రయేత్ ॥

తతో మధు ఘృతాక్తాం సువర్ణ శలాకాం కృత్వా తయా ప్రతిమాయా లింగస్య వా ముఖం నేత్రాణి కల్పయేత్ ॥

తతః : ఓం చిత్రం దేవానాముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః ।
ఇత్యర్ధర్చేన స్వర్ణ శలాకయా దక్షిణ నేత్ర మున్మీలయేత్ ॥
ఆప్రాద్యావా ఇతి స్వర్ణ శలాకయా ఉత్తరార్ధర్చేన సవ్య నేత్రమున్మీలయేత్ ॥

ఓం ఆప్రాద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షగ్ం సూర్య ఆత్మా జగతస్తస్థుషశ్చ ॥

ఓం అగ్నిర్జ్యోతిర్జ్యోతిరగ్నిస్స్వాహా సూర్యో జ్యోతిర్జ్యోతిస్సూర్యస్స్వాహా ।

అతగ్నిర్వర్చో జ్యోతి ర్వర్చ స్వాహా సూర్యో వర్చో జ్యోతిర్వర్చో స్వాహా ॥

ఓం జ్యోతిస్సూర్యస్సూర్యో జ్యోతిస్స్వాహా ॥ ఇత్యనేనచ నేత్రద్వయం కల్పయిత్వా ॥

ఓం ఆ కృష్ణేన రజసా వర్తమానో నివేశయన్నమృతం మర్త్యం చ ।

హిరణ్యయేన సవితా రథేనా దేవో యాతి భువనాని పశ్యన్ ॥

ఇతి మంత్రేణ ఊర్ధ్వాధః పృథగ్భూతం పద్మ పుట ద్వయం కల్పయిత్వా

నేత్ర మధ్యే నేత్ర త్రిభాగేన వర్తులాం కనీనికాం కుర్యాత్ ॥

అత్ర నేత్రోన్మీలన సమయే ముహూర్త మాత్రం ఘటీ ద్వయం దేవస్య

పురతో న కోపితిష్ఠేత్ ॥

ప్రథమం సువర్ణం పాయసం భక్ష్యం బోజ్యమాదర్శం ఫలం చ

శీఘ్రం దర్శయేత్ । ఏవం కృతే సౌమ్య దృష్టిర్భవతి । తతశ్శిల్పి శస్త్రేన

రేఖాముల్లేఖయేత్ । తతో గురుర్మధు సర్పిభ్యామభ్యజ్య ॥

ఓం ఇమం మే గంగే యమునే సరస్వతి శుతుద్రి స్తోమగ్‌ం సచతాపరుష్ణియా ।

అసిక్నియా మరుద్వృధే వితస్తయార్జీకీయే శృణుహ్యా సుషోమయా ॥

ఇతి మంత్రేణాభ్యుక్షన్ ॥

పునర్మృద్గోమయాభ్యాం శిల్పి శస్త్ర దోష నివృత్త్యర్థం స్నాపయేత్ ।

మృద్గోమయాభ్యామితి ఉక్తే పూర్వోక్త మంత్రైః స్నపనం కార్యమ్ ।

అత్ర ప్రతిమా బహుత్వే పూర్వోక్త స్నపనాదికం నేత్రోన్మీలనం చ

సర్వేషామేవ కుర్యాత్ ।

తతో యజమానః సువర్ణ పాత్రం శలాకాం స్నాన వస్త్రాణి చ గురవే దద్యాత్ ।

స హిరణ్యాం గాం చ శిల్పినే దద్యాత్ । ఇతి మధ్య వేదీ విధిః ॥

తతః : కుండ సమీపం ఆగత్య । ఓం త్ర్యంబకం యజామహే ఇతి మంత్రేణ అష్టోత్తరశతం వా (108), అష్టవింశతిర్వా (28) హోమం కృత్వా ।
దిక్పాలకేభ్యః బలిం దత్వా । ఆచామేత్ ॥
మండపం ప్రవిశ్య । దేవస్య పురతః పూర్వవయస్కాన్ చతురో బ్రాహ్మణాన్ భోజయిత్వా దక్షిణాభిః సంతోష్య, తేభ్యః ఆశిషం గృహీత్వా । విసర్జయేత్ ॥
ఇతి నేత్రాంజనమ్ ॥

నేత్రోన్మీలనాంగ హోమః

ఆచార్యః ఆచమ్య........... ప్రాణానాయమ్య దేశకాలౌ సంకీర్త్య అస్మిన్ విష్ణ్వాది (లింగ) దేవతా స్థిర ప్రతిష్ఠా మహోత్సవాఖ్యే కర్మణి నేత్రోన్మీలనాంగ హోమం కరిష్యే । ఇతి సంకల్ప్య ।
ఆచార్యః అగ్నిముఖాంతం కృత్వా ప్రధానాహుతీర్హుత్వా । సమిధ, ఆజ్య, చరూన్, లాజాన్, సర్షపాన్, యవాన్, తిలాది సప్తవిధ హోమ ద్రవ్యాణి ప్రతి ద్రవ్యం అష్టోత్తరశతం జుహుయాత్ ।
ఓం అం ఇం ఈం నేత్రేభ్యో నమస్స్వాహా ।
విష్ణుపక్షే- ఓం ఇం ఈం నేత్రే నమస్స్వాహా ।
ఏతైః మంత్రాభ్యామ్ హవనం కృత్వా । స్విష్టకృదంతం జుహుయాత్ । ఇధ్మసన్నహనాన్యగ్నౌ ప్రహృత్య । జయాది బ్రహ్మ విసర్జనాంతం కృత్వా । ప్రాయశ్చిత్తాది సర్వం పూర్ణాహుతిం చ జుహుయాత్ ।
దేవాంగే రక్షా బంధనం కుర్యాత్ ।

ధాన్యాధివాసమ్

సపత్నీకో యజమానః శుద్ధాసనే ఉపవిశ్య । ఆచమ్య । ప్రాణానాయమ్య ।
దేశ కాలౌ సంకీర్త్య । మమ గృహే ప్రచుర ధాన్య, పుత్ర, పౌత్ర, సుఖ సంపత్త్యాది సిద్ధ్యర్థం ధాన్యాధి వాసం కరిష్యే । ఇతి సంకల్ప్య ॥
గోమయోపలిప్తే వస్త్రాచ్ఛాదితే శుద్ధ భూమౌ కించిత్ ధాన్యం వికీర్య ।
భూమి పూజనం కృత్వా । శనైః జ్యేష్ఠాది క్రమేణ "ఓం ధాన్యమసి"
ఇతి మంత్రేణ దేవాన్ స్వాపయేత్ ॥

ఓం ధాన్యమసి ధినుహి దేవాన్ ప్రాణాయ త్వా పానాయ త్వా వ్యానాయ త్వా
దీర్ఘామను ప్రసితిమాయుషే ధామ్ । దేవో వస్సవితా హిరణ్యపాణిః
ప్రతిగృహ్ణాత్వచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణ వసో సూర్యస్య రశ్మిభిః ॥

ఇతి మంత్రేణ దేవం స్వాపయిత్వా । దేవోపరి వస్త్రమాచ్ఛాద్య । తస్యోపరి పునః ప్రచుర ధాన్యం సకుటుంబం ప్రక్షిపేత్ ॥ తతః గన్ధాక్షత కుశాంశ్చ క్షిపేత్ ।
పశ్చాత్ షోడశోపచారైః పూజయేత్ ॥ ఇతి ధాన్యాధివాసః ॥

ఘృతాధివాసమ్

ఆచమ్య । ప్రాణానాయమ్య । దేశకాలౌ సంకీర్త్య । దేవస్య వీర్య, తేజో, బల వృద్ధ్యర్థం ఘృతాధివాసం కరిష్యే । ఇతి సంకల్ప్య ॥

ఓం ఘృతం మిమిక్షిరే ఘృతమస్య యోనిర్ఘృతే శ్రితో ఘృతమువస్యధామ ।
అనుష్వధ మావహ మాదయస్వ స్వాహా కృతం వృషభ వక్షి హవ్యమ్ ॥
ఓం శుక్రమసి జ్యోతిరసి తేజోసి దేవోవస్సవితోత్పునాత్వచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణ
వసోస్సూర్యస్యరశ్మిభిః । ఇతి ద్వాభ్యాం మంత్రేణ అభిమంత్ర్య ।
తద్ఘృతం కూర్చేన గృహీత్వా । దేవం అనులిప్య ॥

ఘృతం గవ్యం తేజో బలమతికరం సత్వ గుణదం పవిత్రంచాయుష్యం
త్రిదశదయితం మంగళకరం ఘృతానాం సర్వేషాం సుఖదమధివాసో
శృతిమంతం తదా దేవో హ్యాష్ట్యా విపుల వరద యాగ్నిక జనే ॥

శ్లో ॥ రసేషు సర్వేషు ప్రధాన రూపం గుణం సురాణాం మధురం మఖాంగం
గుణాధివాసాత్సురతాముపేతా భవన్తి దేవా బహుమోదమానాః ॥

గన్ధాధివాసమ్

ఆచమ్య । ప్రాణానాయమ్య । దేశకాలౌ సంకీర్త్య ।
దేవస్య శరీరే శీతలత్వ సిద్ధ్యర్థం గన్ధాధివాసం కరిష్యే । ఇతి సంకల్ప్య ॥

ఓం గన్ధద్వారాం .... శ్రియమ్ ॥

శ్లో ॥అగరతర పూర్ణమష్టగన్ధం కపూరం బహు కుసుమ సుగంధి ఉత్తరం కేశరంచ
నృపతిధనికలోకైస్సప్రతంతౌ సుయోజ్యం సురగణ హితార్థం ధర్మకామార్ధమూలమ్॥

పుష్పాధివాసమ్

ఆచమ్య । ప్రాణానాయమ్య । దేశకాలౌ సంకీర్త్య । దేవస్య స్నిగ్ధత్వ సౌకుమార్యత్వ
ప్రసన్నత్వ సిద్ధ్యర్థం పుష్పాధివాసం కరిష్యే । ఇతి సంకల్ప్య ॥

ఓం యోపాం పుష్పం .... ప్రత్యేవ తిష్ఠతి ॥

శ్లో ॥చంపా చమేలీ కమలా నిజూహి గులావవేలా రజనీసుగంధ
హుర్వాశమీ జీవకగన్ధరాజం గేన్దాధతూర గులేమేహదీంచ ।
అగస్తికాం సూర్యముఖి ఖనేరం శేఫాలికా నామక పారిజాతం
తిలస్య పుష్పం హార శృంగహారం మాలర పత్రం తులసీ మదారమ్ ॥

ధూపాధివాసమ్

ఆచమ్య । ప్రాణానాయమ్య । దేశకాలౌ సంకీర్త్య । దేవస్య స్నిగ్ధత్వ సౌకుమార్యత్వ
ప్రసన్నత్వ సిద్ధ్యర్థం ధూపాధివాసం కరిష్యే । ఇతి సంకల్ప్య ॥

ఓం ధూరసి ధూర్వ ధూర్వన్తం ధూర్వ తం యోస్మాన్ధూర్వతి తంన్ధూర్వ యం

వయం ధూర్వామస్త్వం దేవాసామసి ॥

శ్లో ॥ దశాంగం గుగ్గుల లోహవానం జ్వాలాముఖీ ధూపవతీ సువర్తి ।
సుగంధ బాలాఖ సదేవ దారు ధూపాధివాసే విహితం చ వేదే ॥

వస్త్రాధివాసమ్

ఆచమ్య । ప్రాణానాయమ్య । దేశకాలౌ సంకీర్త్య । దేవస్య స్నిగ్ధత్వ సౌకుమార్యత్వ ప్రసన్నత్వ సిద్ధ్యర్థం వస్త్రాధివాసం కరిష్యే । ఇతి సంకల్ప్య ॥

ఓం యువాసువాస్తాః పరివీత ఆగాథ్స ఉశ్రేయాన్ భవతి జాయమానః ।
తం ధీరాసః కవయ ఉన్నయన్తి స్వాధియో మనసా దేవయన్తః ॥

ఫల రసాధివాసమ్

ఆచమ్య । ప్రాణానాయమ్య । దేశకాలౌ సంకీర్త్య । దేవస్య కాయావరణ సంస్కార సిద్ధ్యర్థం ఫల రసాధివాసం కరిష్యే । ఇతి సంకల్ప్య ॥ఫలోదకే బింబం సంస్థాప్య ఆచార్యః బ్రహ్మకూర్చేన సమ్మార్జనం కుర్యాత్ ॥

ఓం అగ్నావిష్ణూ .... పితరోను మదన్తు ॥

ఓం యాః ఫలినీర్యా .... ముంచన్త్వగ్ం హసః ॥ ఇతి ఫల రసాధి వాసః ॥

శ్లో ॥ సుపక్వ మంగూరం కటహారప పీతా అమరూతమనారం
జమ్భీరమ ఋణసదృశం సన్తతరామ్ ।
అనానాసం కేలా సరసహకారం సహతూతం
విజోరామోసం మీవరద వదరీ సేంవ మురయీా ॥

ఓషధ్యధివాసమ్

ఆచమ్య । ప్రాణానాయమ్య । దేశకాలౌ సంకీర్త్య । దేవస్య స్నిగ్ధత్వ సౌకుమార్యత్వ ప్రసన్నత్వ సిద్ధ్యర్థం ఓషధ్యధివాసం కరిష్యే । ఇతి సంకల్ప్య ॥

ఓం యా జాతా ఓషధయో .... పారయామసి ॥